

1. ÖĞRENME BİRİMİ

MESLEKİ EĞİTİM

KONULAR

1. MESLEKİ EĞİTİM
2. MESLEKİ EĞİTİMDE UYGULANAN MEVZUAT/POLİTİKA BELGELERİ
3. ULUSAL MESLEK STANDARTLARI, ULUSAL YETERLİLİKLER
4. MESLEKİ GELİŞİM VE HAYAT BOYU ÖĞRENME
5. İŞLETMELERDE BECERİ EĞİTİMİ, ÇIRAK, KALFA, USTA, USTA ÖĞRETİCİ KAVRAMLARI
6. MESLEKİ EĞİTİM STAJ SÖZLEŞMESİNİN BÖLÜMLERİ
7. MESLEKİ EĞİTİM OKUL KURUMLARINDA BELGELENDİRME

Bu öğrenme biriminde;

- Mesleki eğitim ilkelerini,
- Mesleki eğitimde uygulanan mevzuat/politika belgelerini,
- Ulusal Meslek Standartlarını (UMS), Ulusal Yeterlilikleri (UY),
- Mesleki gelişim ve hayat boyu öğrenmeyi,
- İşletmelerde beceri eğitimi, çırak, kalfa, usta, usta öğretici kavramlarını,
- Mesleki Eğitim Staj Sözleşmesi'nin bölümlerini,
- Mesleki eğitim okul kurumlarında belgelendirme ile ilgili bilgileri

öğreneceksiniz.

HAZIRLIK

1. Mesleki eğitimin amaçları nelerdir? Araştırınız.
2. Mesleki eğitim merkezlerinde verilen belgeleri ve belgelendirme işlemlerini araştırınız.
3. Mesleki ve teknik eğitim kurumlarının eğitim sistemini araştırınız.
4. İşletmelerde beceri eğitim/staj uygulamalarını araştırınız.

1. MESLEKİ EĞİTİM

1.1. MESLEKİ EĞİTİM İLKELERİ

Mesleki eğitim; toplumsal hayatın her alanında ihtiyaç duyulan mesleklerde kalifiye teknik elemanlar yetiştirilmesi için gerekli bilgi ve becerilerin verildiği eğitim türüdür.

Mesleki eğitim; mesleki ve teknik eğitim sosyal ve ekonomik sektörler ile iş birliği içinde ulusal ve uluslararası mesleki yeterliliğe, meslek ahlakına ve mesleki değerlere sahip, yenilikçi, girişimci, üretken, ekonomiye değer katan ehil iş gücü yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Mesleki ve teknik eğitim ile bireylerin ilgi, yetenek ve mizaçları doğrultusunda uygun öğrenme fırsatlarının sunulduğu, iş ve meslek ahlakını merkeze alan yenilikçi, istihdama hazırlayan, iktisadi ve sosyal sektörlerin ihtiyaçlarına göre geliştirilen ve paydaşlarla iş birliği içinde sürekli yenilenen bir mesleki ve teknik eğitim sistemi oluşturulması amaçlanmaktadır. Eğitim, ulusal ekonomide gelirin artması yoluyla ekonomik büyümeyi, gelir dağılımının daha adaletli olmasını ve toplumun iktisadi gelişiminin hızlanmasını sağlamaktadır. Mesleki ve teknik eğitim, bireysel ve toplumsal açıdan ekonomiye doğrudan etki etmesi nedeniyle sosyal ve ekonomik yönden ülkenin gelişimini sağlayacak potansiyele sahiptir. Amoor (2011), mesleki ve teknik eğitimin temel amacının ülkenin ve bireyin istihdam açısından beklentilerini uyumlu hâle getirmek olduğunu belirtmiştir.

Mesleki ve teknik eğitim, öğrencileri iyi vatandaş olarak yetiştirmenin yanı sıra esnek bir yapı içinde ilgi ve yetenekleri doğrultusunda ortak bir genel kültür vererek bir üst öğrenime ve iş hayatına hazırlamayı hedeflemektedir.

Ülkelerin iktisadi ve sosyal kalkınmasında önemli rol oynayan mesleki ve teknik eğitimde, bireylere ilgi, yetenek ve mizaçları doğrultusunda mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri, tutum, tavır ve meslek ahlakını kazandırmak son derece önemlidir. Mesleki ve teknik eğitimde sektörün iş gücü ihtiyacına cevap verebilecek niteliğe sahip, gelişen teknolojiye uyum sağlayabilen, paydaşların planlama ve karar alma süreçlerine etkin katıldığı bir yapının çocuk işçiliği riski ile karşı karşıya olan çocukların eğitimlerine Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde devam ederken mesleki bilgi ve becerileri iş başı pratikleri ve ders ortamlarında beraber öğrenebilecekleri bir alternatif oluşturması amaçlanmaktadır.

Mesleki eğitim ile;

- Mesleki ve teknik eğitime yönelik var olan toplumsal algıyı iyileştirmeyi hedefleyen,
- Öğrencilerin mesleki ilgi ve yeteneklerini tespit eden ve çocuklar ile ailelerini bu doğrultuda yönlendiren,
- Akademik ders yoğunluğunun azaltıldığı,
- Mesleki ders içeriklerinin güncellendiği,
- Öğretmenlerin iş başında eğitim olanaklarının artırıldığı,

- Ulusal ve uluslararası sektör ve kamu finansal kaynaklarının kullanımı yoluyla okulların alt yapı ve donanımının hızla değişen ve gelişen teknolojiyle uyumlu hale getirildiği,
- Mezunlarına istihdamda öncelik sağlayan ve farklı ücret politikalarının uygulandığı,
- Sektörün mesleki ve teknik eğitim süreçlerinde daha fazla yer aldığı,
- Sektör liderleri ile iş birliği imkânlarının artırıldığı,
- Ulusal ve uluslararası düzeyde sektörel iş birliği protokolleri ve iyi uygulama modeli olabilecek projelerin hayata geçirildiği,
- Mezunlarının kendi alanlarında yükseköğretime geçişlerini sağlayacak bütünlüklü bir yapının kurulması planlanmaktadır.

Mesleki ve teknik eğitim, ihtiyaç duyan herkesin erişimine açık olmalıdır. Bireylere ilgi ve yetenekleri doğrultusunda çağın şartlarına uygun yetkinlikleri kazandırmalı; bireylerin girişimcilik, ekip çalışması, karar verebilme, sorun çözebilme özelliklerini desteklemeli, ulusal ve uluslararası alanda tanınırlığını ve hareketliliğini sağlamalı ve bireyleri değişen sosyal ve ekonomik koşullara uyum sağlayabilen dinamik bir yapıda yetiştirmeli ve geliştirmelidir. Bu bağlamda mesleki eğitimin ilkelerini şöyle sıralayabiliriz:

- İhtiyaç doğrultusunda nitelikli iş gücü yetiştirmek,
- Mezunların üretime katılacak şekilde yetişmesini sağlamak,
- Mesleki ve teknik eğitim sistemini sürekli geliştirmek ve kalitesini yükseltmek, iş piyasasının ihtiyaçlarına göre modüler öğretim programları hazırlamak,
- Ekonomide verimlilik ve rekabet gücünün artırılması için eğitimin sosyal ve sektörel entegrasyonunu sağlamak,
- Bireylere bir mesleğin gerektirdiği bilgi ve becerilerin yanı sıra değişime uyum sağlaması için ihtiyaç duyulan yetkinlikleri kazandırmak,
- Dijitalleşme süreciyle birlikte belirli alanlarda bireylere bilgi ve iletişim teknolojilerinde temel yetkinliklerin yanı sıra üst düzey becerileri de kazandırmak,
- Öğrencileri millî kültürümüzün temeli olan ahilik anlayışıyla ve bu anlayışa özgü iş ahlakı değerleriyle yetiştirmek,
- Mesleki ve teknik eğitim ile insan odaklı kalkınmanın sağlanmasında etkin yer almak,
- Sektörün dijital dönüşümü çerçevesinde yeni iş alanlarının oluşturulması ve istihdamın artırılmasında rol oynayan girişimcilik anlayışı kazandırmak,
- Meslek edinmek isteyen bireylerin mesleki eğitim sistemi içinde eğitimlerini tamamlamalarını sağlamak ve bu bireyleri mesleklerinde kalifiye çalışanlar olarak meslek sahibi yapmak,
- Mesleki eğitim sistemine girecek gençlere uygun meslek seçiminde rehberlik yapmak,
- Mesleki eğitim alan bireylerin eğitim süresince sosyal güvencelerini sağlamak.

1.2. MESLEKİ EĞİTİMDE UYGULANAN MEVZUAT/POLİTİKA BELGELERİ

Mesleki ve teknik eğitim, öğrencilerin imkânları doğrultusunda eğitim alabilmelerini sağlamak amacıyla örgün ve yaygın eğitim olarak verilmektedir. Örgün eğitim içindeyken süreç dışına çıkan ya da zorunlu öğrenim çağı sonrasında alternatif bir meslek edinmek isteyen bireylerin mesleki eğitim ihtiyaçlarını karşılamaya dönük olarak mesleki açık öğretim liseleri kurulmuştur.

Meslek liselerine öğrenci kabulleri okul türüne, seçilecek alan ve dallara göre farklılıklar gösterebilmektedir. Öğrencilerin, okul türü ve programlar arasındaki geçişleri ile okullar arasındaki nakiller belirli şartlar altında yapılabilmektedir. Öğrencilere öğrenimlerini tamamladıkları okul türüne, program, alan ve dala göre diploma düzenlenmektedir. Mesleki ve teknik Anadolu liseleri ile mesleki eğitim merkezlerinde 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu kapsamında belirlenen alan ve dallarda öğretim programı uygulanmaktadır. Mesleki ve teknik eğitim kapsamında verilen örgün eğitim; mesleki ve teknik Anadolu liseleri, çok programlı Anadolu liseleri ve mesleki eğitim merkezleri olmak üzere üç okul türünde gerçekleştirilmektedir. Yaygın eğitim kapsamında mesleki ve teknik eğitim ise mesleki açık öğretim liselerinde verilmektedir. Eğitim süreçleri okul türlerine göre çeşitlilik göstermektedir.

Anadolu meslek programında, bir mesleğe yönelik bilgi ve becerilerin yanında genel bilgi dersleri yer almaktadır. Anadolu Teknik Programında ise bir mesleğe yönelik bilgi ve becerilerin yanında matematik, fizik, kimya ve biyoloji dersleri 4 yıl boyunca ağırlıklı olarak verilmektedir. Anadolu meslek programlarına sınavsız geçiş ve mahalli yerleştirme ile kayıt yapılır. Anadolu teknik programına merkezi sınav ile yerleştirme yapılır.

Çok programlı Anadolu liseleri; genel ve mesleki ve teknik öğretim programlarını bir yönetim altında uygulayan ortaöğretim kurumlarıdır.

Mesleki eğitim merkezleri ise kalfalık ve ustalık eğitimi ile mesleki ve teknik kurs programlarının uygulandığı eğitim kurumlarıdır. Mesleki eğitim programlarında 9'uncu sınıftan itibaren alan ve dal seçimi yapılır. Eğitime başlanabilmesi için eğitim görülecek alan ve dala uygun iş yeri ve usta öğretici olması şartı aranır. Bir veya iki gün teorik eğitim, dört veya beş gün iş yerinde mesleki eğitim verilir. Mesleki eğitim merkezlerinde kalfalık ve ustalık eğitimi almak üzere öğrenci kaydı yapılmaktadır. Mesleki eğitim merkezi programlarına kayıt olabilmek için en az ortaokul veya imam hatip ortaokulu mezunu olması, bünyesi ve sağlık durumu gireceği mesleğin gerektirdiği işleri yapmaya uygun olması gerekir. Eğitime başlanabilmesi için eğitim görülecek alan ve dala uygun iş yeri ve usta öğreticinin olması ve paydaşlar arasında **Yabancı uyruklu öğrenciler için ilgili kurumlardan (konsolosluklar vb.) aldıkları çevirisi yapılmış belge ile, göç idaresinden alınmış geçici kimlik belgesi ve halk eğitim merkezlerinden alınmış A2 dil belgesi** MEB İşletmelerde Mesleki Eğitim Sözleşmesi'nin imzalanması gerekmektedir.

Mesleki eğitim merkezi programı öğrencileri, **öğrenci statüsünde** olup her türlü öğrencilik haklarından yararlanır. Ekonominin temel taşı olan esnaf ve sanatkârların çırak ihtiyacının karşılanması, öğrencilerin ahiilik kültüründen gelen usta çırak ilişkisiyle iş başı eğitimleriyle usta olarak yetiştirilmesi amacıyla mesleki eğitim merkezleri (çıraklık eğitimi) zorunlu eğitim kapsamına alınmıştır.

Mesleki eğitim merkezi programlarını bitiren öğrenciler istekleri doğrultusunda fark derslerini tamamlayarak diploma almaları halinde yükseköğretime gidebilme hakkına sahiptir.

Mesleki eğitim merkezi programlarına devam eden öğrencilerin, 11'inci sınıfın sonunda girecekleri beceri sınavı kalfalık, 12'nci sınıfın sonunda girecekleri beceri sınavı ustalık sınavı olarak uygulanır. İş yeri sahibi, aday çıracı ve çıracı çalıştırmaya başlamadan önce bunların velisi/vasisi veya reşit ise kendisi ile yazılı işletmelerde mesleki eğitim sözleşmesi yapmak zorundadır.

Mesleki açık öğretim lisesi, program içeriği bakımından örgün eğitimdeki meslek liselerinin program içerikleriyle eş değerdir. Ancak yapısı ve işleyişi bakımından örgün eğitimden farklılık göstermektedir. Eğitim uzaktan öğretim ile gerçekleştirilmekte; mezuniyet, ders geçme ve kredi sistemine dayanmaktadır. Yaygın eğitim kapsamında eğitim verilmesine karşın öğrencilerin becerilerini geliştirmek amacıyla mesleki dersler çoğunlukla örgün mesleki eğitim kurumlarında yüz yüze verilmektedir.

1.2.1. MESLEKİ EĞİTİMDE UYGULANAN MEVZUATLAR

- 3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunu
- 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu
- 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu
- Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği
- Millî Eğitim Bakanlığı Önceki Öğrenmelerin Tanınması, Denklik ve Ölçme Değerlendirme İşlemleri ile İlgili Usul ve Esaslara İlişkin Yönerge

1.2.2. MESLEKİ EĞİTİM POLİTİKA BELGELERİ

Ülkemizin sürdürülebilir ekonomik ve sosyal gelişmesini sağlayabilmesi, küresel rekabette yerini alabilmesi, eğitime ayrılan kaynakları daha verimli ve etkin kullanabilmesi için temel dayanak noktası, eğitim sisteminin tüm süreçlerinin kaliteye dayalı hâle getirilmesidir.

Türkiye'nin nitelikli insan gücü ihtiyacı düşünüldüğünde mesleki ve teknik eğitimin kalitesinin artırılmasına yönelik olarak geliştirilecek stratejiler ve politikalar büyük önem kazanmaktadır. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki baş döndürücü gelişmelerin etkisi bütün sektörlerde ve hayatın her alanında hissedilmekle birlikte değişimin en çok etkilediği alanların başında eğitim gelmektedir.

Hızla değişen bilgi, teknoloji, üretim yöntemleri ile iş hayatındaki gelişmelere paralel olarak dinamik bir yapı sergileyen mesleki ve teknik eğitimin önemi tüm dünyada giderek artmaktadır. Bu dinamik yapı; sürekli kendini yenileyen bir eğitim sistemini, teknolojik altyapı yatırımlarının güçlendirilmesini, dünyadaki gelişmelerin yakından takip edilmesini ve özel sektörle yakın bir iş birliğini gerekli kılmaktadır.

Ekonomilerin hızla büyüyen ve sürdürülebilir bir yapıya dönüşmesi, yüksek düzeyde istihdam yaratması ve sosyal ilerleme sağlaması; bilgi tabanlı, bütünselik, daha yeşil ve kapsayıcı bir ekonomi olması için güçlendirilmiş ve rekabetçi bir endüstriyel üretime, modern bir hizmet sektörüne ihtiyacı vardır. Bu bağlamda uluslararası ekonomik rekabette fark yaratabilmek için beşerî sermayenin nitelikli hâle getirilmesi önemlidir.

Yetiştirmek istediğimiz insan profilini ortaya koymadan ve Türkiye'nin eğitimde ihtiyacı olan paradigmayı belirlemeden ruhu, istikameti, gaye ve felsefesi olan bir evrensel pedagoji yaratmamız güçtür. Bu bakımdan insan, 2023 Eğitim Vizyonu'nun odak noktasıdır.

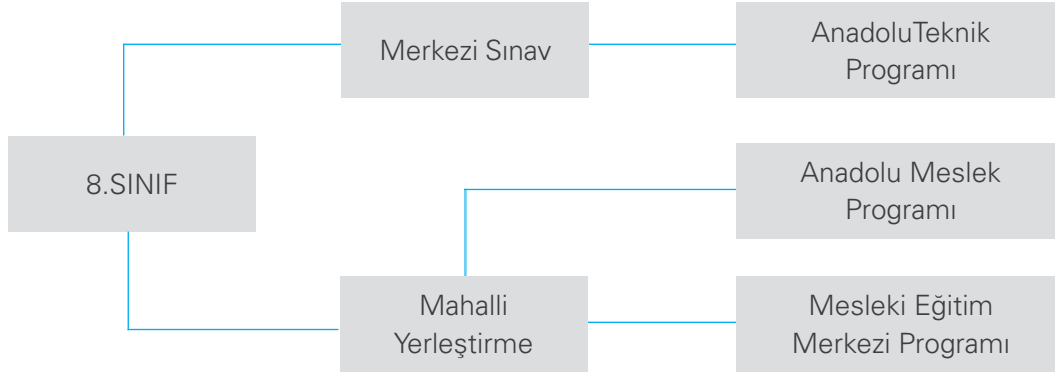
2023 Eğitim Vizyonu, insanı maddi manevi tüm varlık unsurlarıyla bir bütün olarak gören bakışı temsil etmektedir. Zira insan; duymasal, duygusal ve bilişsel ihtiyaçları olan bir beşerdir. Beşerin evrensel bilince ulaştığı insana erme, insan olma yolculuğunun başkahramanıdır.

Bugünden başlayarak 21. Yüzyıl Talim ve Terbiye Modelimiz ile 2023 Eğitim Vizyonu'nun temel hedefi, ahlak telakkisine dayalı ve insanı merkeze konumlandıran bir varlık ve bilgi anlayışına hayat vermektir.

1.2.3. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KURUMLARINDA EĞİTİM

Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarına kayıt olmak için ortaokul veya imam-hatip ortaokulunu bitirmiş ve öğretim yılının başlayacağı tarihte 18 yaşını bitirmemiş olma şartı aranır. Yaş şartını taşımayan öğrencilerin örgün ortaöğretim kurumlarına kayıtları yapılmaz.

Mesleki eğitim merkezlerine kayıt yaptırmak için en az ortaokul veya imam-hatip ortaokulu mezunu olmak yeterlidir. Mesleki eğitim merkezine kayıt ve ilişik kesmeye ilişkin hususlarda yaş ile ilgili kısıtlama yoktur.

Şekil 1.1: Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumlarına Yerleştirme

Mesleki eğitim merkezlerinde kalfalık ve ustalık, diploma telafi programları uygulanır. Teorik ve pratik eğitim birbirini tamamlayacak şekilde planlanır ve yürütülür.

Mesleki eğitim merkezine merkezî zaman sistemi ile ilk defa yerleştirilen öğrencilerin sözleşme imzalama sürecinin ders yılının başlamasını takip eden en geç iki ay içinde tamamlanması gerekir. Mesleki eğitim merkezi programına kayıtlı öğrenciler, kayıt yaptırdıkları andan itibaren bir işletme ile sözleşme imzalayarak işletmede mesleki eğitime başlarlar ve bu öğrencilere sigortalı işe giriş bildirgesi düzenlenir. Sözleşmede reşit ise öğrencinin, reşit değil ise yasal temsilcisinin imzası da bulunur. Mesleki eğitim merkezi öğrencilerinin teorik eğitimleri ders yılı başında başlar ve ders yılı sonunda biter. İşletmede mesleki eğitimleri ise ücretli ve ücretsiz izin süreleri dışında öğretim yılı boyunca devam eder, 12'nci sınıfın ders yılı bitiminde sona erer. Teorik eğitimleri, haftada en az bir, en fazla iki gün olacak şekilde planlanır.

Mesleki eğitim merkezlerine 3308 sayılı Kanun'un 13. maddesi kapsamında bir işletme ile sözleşme imzalayanların kayıtları yıl boyunca devam eder. Bunlardan aralık ayının son iş gününe kadar kayıt yaptıranların eğitimleri mevcut sınıflarında devam eder. Ocak ayının ilk iş gününden itibaren kayıt yaptıranlar ise işletmede mesleki eğitimlerine devam ettirilir, ancak o ders yılı için yıl sonu puanı verilmez. Bunlar o yıla ait okuma hakkını kullanmamış sayılır ve teorik eğitimleri yeni ders yılı başında başlar. Ortaöğretim kurumu mezunu olanların kayıtları doğrudan 10'uncu sınıfa yapılır. En az ortaokulu veya imam hatip ortaokulunu bitirmiş olup ilgili meslek dalından kalfalık belgesi sahibi olanların kayıtları doğrudan 12'nci sınıfa yapılır.

Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarına kayıt yaptıracak öğrencilerin sağlık durumlarının ilgili mesleğin öğrenimine elverişli olması gerekir. Bu durum, programın özelliğine göre gerektiğinde sağlık/sağlık kurulu raporuyla belgelendirilir.

Mesleki eğitim teorik ve uygulamalı eğitimden oluşur. Öğrenciler beceri eğitimlerini işletmelerde, teorik eğitimlerini ise mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarında ya da işletme veya kurumlarca tesis edilen eğitim birimlerinde yaparlar.

Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında; devamsızlık süresi özürsüz 10 günü, toplamda 30 günü aşan öğrenciler ders puanları ne olursa olsun başarısız sayılır. Mesleki eğitim merkezi öğrencilerinin ise teorik derslere özürsüz devamsızlık süresi ders yılı içinde devam etmesi gereken sürenin altında birinden, işletmede mesleki eğitimde ise 3308 sayılı Kanun hükümlerine göre kullanabileceği ücretli ve ücretsiz izin toplamından fazla olamaz. Devamsızlık süresini aşan öğrencilerin sözleşmeleri feshedilerek sigorta çıkışları yapılır.

Anadolu meslek programı öğrencileri 12'nci sınıfta 3 gün işletmede beceri eğitimi; mesleki eğitim merkezi programlarına kayıtlı öğrenciler ise 9'uncu sınıftan itibaren 4 veya 5 gün işletmede beceri eğitimi alırlar.

Anadolu teknik programı öğrencilerinin mesleki bilgi, beceri, tutum ve davranışlarını geliştirmeleri, iş hayatını tanımaları, gerçek üretim ve hizmet ortamında yetişmeleri ve okulda olmayan tesis, araç-gereci tanımaları amacıyla, 40 iş günü işletmelerde staj yapmaları gerekir. Anadolu meslek programı öğrencilerinden işletmede beceri eğitimini okulda yapanların da 40 iş gün staj yapması gerekir.

İşletmelerdeki mesleki eğitimin gündüz yapılması esastır. Ancak 4857 Sayılı İş Kanunu'nun 73. Maddesine göre sanayiye ait işlerin dışındaki diğer sektörlerde mesleki eğitim, sektörün ve program türünün özelliği ile iklim şartları ve yılın belli zamanlarında çalışan işletmeler dikkate alınarak il istihdam ve mesleki eğitim kurulunun kararıyla günde 8 saati ve saat 22.00'yi geçmemek üzere gece de yapılabilir.

İşletmeler; işletmede mesleki eğitim, staj ve tamamlayıcı eğitim yapılacak alan/dalların her biri için öğrencilerin beceri eğitiminden sorumlu olmak üzere ustalık veya mesleki yeterliğe sahip ve iş pedagojisi eğitimi görmüş yeterli sayıda ve nitelikte usta öğretici veya eğitici personel görevlendirir.

Aday çırak ve çıraklar ile işletmelerde mesleki eğitim gören, staj veya tamamlayıcı eğitime devam eden öğrencilere, 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanun'un 25'inci maddenin birinci fıkrası kapsamında işletmeler tarafından yapılacak ödemeler asgari ücretin net tutarının yüzde otuzundan az olamaz.

Ödenebilecek en az ücretin; yirmiden az personel çalıştıran işletmeler için üçte ikisi, yirmi ve üzerinde personel çalıştıran işletmeler için üçte biri devlet katkısı olarak geri ödenir. Kamu kurum ve kuruluşlarına devlet katkısı ödenmez.

Mesleki eğitim merkezi öğrencilerinin iş yeri değişikliği talebi hâlinde, iki hafta içinde yeni bir iş yeri ile sözleşme imzalaması gerekir. Zorunlu hâllerde bu süre ücretsiz izin süresini geçemez. Bu süre içinde de bir iş yeri ile sözleşme imzalayamayanlar devamsızlıktan sınıf tekrarına kalmış sayılır.

Mesleki eğitim merkezi öğrencilerinin nakilleri; alan/dal bulunması ve naklen gidilmek istenilen yerleşim biriminde bir işletme ile sözleşme imzalamak kaydıyla dönem bitiminden önceki üç hafta ile e-Mesem sisteminde dönem ve sınıf atlatma süresi hariç olmak üzere zamana bakılmaksızın yapılır.

Mesleki eğitim merkezlerinde 9'uncu sınıfın sonuna kadar alan, 10'uncu sınıfın sonuna kadar aynı alan içinde dal değişikliği yapılabilir.

5510 sayılı Kanun'a göre kalfalık ve ustalık eğitimine devam eden öğrenciler ile işletmelerde mesleki eğitim/staja tabi tutulan, tamamlayıcı eğitim ya da alan eğitimi gören öğrenciler hakkında iş kazası ve meslek hastalığı ile hastalık sigortası primleri asgari ücretin yüzde ellisi üzerinden Bakanlık bütçesine konulan ödenekten karşılanır.

İşletmelerde mesleki eğitim gören öğrenciler, beceri eğitiminin değerlendirilmesi amacıyla ders yılının son haftasında beceri sınavına alınırlar. Mesleki eğitim merkezi programına kayıtlı 11'inci ve 12'nci sınıf öğrencilerinin beceri sınavı; Bakanlıkça hazırlanan, kalfalık/ustalık beceri sınavı değerlendirme kriterleri doğrultusunda uygulamalı olarak yapılır ve kamera kaydına alınır.

1.3. ULUSAL MESLEK STANDARTLARI, ULUSAL YETERLİLİKLER

Ulusal Mesleki Yeterlilik Sistemi; ulusal meslek standartlarının oluşturulduğu, mesleki ve teknik eğitim ve öğretim programlarının bu standartlara göre hazırlandığı, iş gücünün mesleki yeterliliğinin akredite olmuş ve MYK (Mesleki Yeterlilik Kurumu) tarafından yetkilendirilmiş kuruluşlarca ölçme ve değerlendirme merkezlerinde yapılan teorik ve uygulamalı sınavlar sonucunda belgelendirildiği, alınan belgelerin ulusal ve uluslararası düzeyde kıyaslanabilirliğinin sağlandığı, hayat boyu öğrenmenin desteklendiği, formel (örgün) eğitim almadan mesleği öğrenen kişilere bilgi ve becerilerini belgelendirme imkânının verildiği ve iş dünyası temsilcilerinin sürece ilişkin tüm kararlara aktif olarak katıldığı, kalite güvencesinin sağlandığı, adil, şeffaf ve güvenilir bir sistemdir. Bu sistemin en güçlü yönlerinden biri, hayat boyu öğrenme anlayışını kabul etmesidir. Bu kapsamda herhangi bir eğitim almadan çalışarak beceri edinen bireyleri sahip oldukları becerileri belgelendirmeleri, bireylere farklı meslekler veya sektörler arasında yatay ve dikey geçişleri sağlaması, bulunduğu sektörde ve icra ettiği meslekte ortaya çıkan yeni gelişmeleri esnek bir şekilde mesleğine yansıtabilmesi ve bunu belgelendirebilmesi gibi imkânlar bu sistem sayesinde mümkün olacaktır. Ulusal Mesleki Yeterlilik Sistemi'nin bileşenleri olan ulusal meslek standartları ve ulusal yeterlilikler; sektörlerle ve mesleklere ilişkin yetkinliği ve temsil gücü olan ve MYK tarafından yetkilendirilmiş kamu kurum/kuruluşları, işçi, işveren, meslek örgütleri ve sivil toplum örgütleri tarafından iş dünyasının ihtiyaçları ve geleceğe dönük eğilimleri ile eğitim dünyası ve diğer sosyal tarafların katkılarının esas alınması suretiyle hazırlanmaktadır. Ulusal meslek standartlarının hazırlanması, sınav ve belgelendirme sürecinde ölçme ve değerlendirmeyi sağlayacak ulusal yeterliliklerin hazırlanmasında temel girdi oluşturmaktadır. Sınav ve belgelendirme süreci de MYK'nin gözetimi ve denetimi altında gerçekleştirilmektedir. Yapılan sınavlar sonucu başarılı olan bireylere MYK Mesleki Yeterlilik Belgesi verilmektedir. MYK belgelerinin geçerlilik süresi ulusal yeterliliklerde belirtilmektedir. Yeterliliklerin büyük çoğunluğunda bu süre 5 yıl olarak tanımlanmıştır. Bilişim sektöründe yer alan mesleklerde 4 yıl, kaynak mesleklerinde ise 2, 3 veya 6 yıl olarak değişkenlik göstermektedir.

5544 sayılı Kanun gereğince tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfa giren ve Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca yayımlanan tebliğlerde belirtilen mesleklerde MYK Mesleki Yeterlilik Belgesi olmayan kişiler çalıştırılmamaktadır.

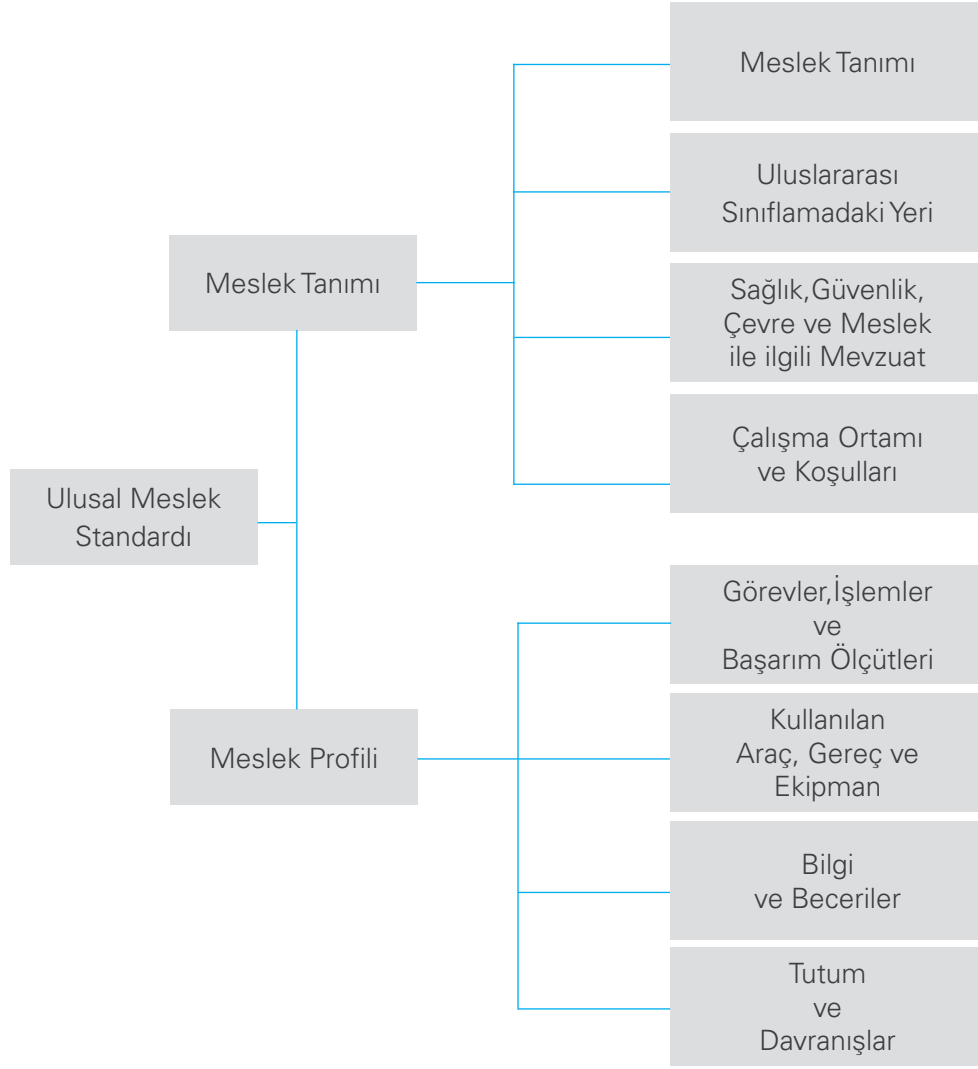
3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'na göre ustalık belgesi almış olanlar ile Millî Eğitim Bakanlığına bağlı mesleki ve teknik eğitim okullarından ve üniversitelerin mesleki ve teknik eğitim veren okul ve bölümlerinden mezun olup diplomalarında veya ustalık belgelerinde belirtilen bölüm, alan ve dallarda çalıştırılanlar için MYK belge şartı aranmaz.

1.3.1. ULUSAL MESLEK STANDARDI

Bir mesleğin başarı ile icra edilebilmesi için Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından kabul edilen gerekli bilgi, beceri, tavır ve tutumların neler olduğunu gösteren asgari normdur.

Standardı hazırlanacak meslekler, iş piyasasının ve eğitim kurumlarının öncelikli ihtiyaçları ve sektör komitelerinin önerileri dikkate alınarak Yönetim Kurulunca belirlenir.

Meslek standartlarının şekli ve içeriği "Meslek Standardı Formatı"na uygun olmak zorundadır. Buna göre; Meslek Tanımı, Mesleğin Uluslararası Sınıflandırma Sistemlerindeki Yeri, Sağlık, Güvenlik ve Çevre ile İlgili Düzenlemeler, Meslek ile İlgili Diğer Mevzuat, Çalışma Ortamı ve Koşulları, Mesleğe İlişkin Diğer Gereklilikler, Mesleğin Profili, Görevler, İşlemler ve Başarım Ölçütleri, Kullanılan Araç, Gereç ve Ekipman, Bilgi ve Beceriler, Tutum ve Davranışlar olmalıdır (Şekil 2).

Şekil 1.2: Ulusal Meslek Standardı

1.3.2. ULUSAL YETERLİLİKLER

Ulusal yeterlilikler;

- Ulusal ya da uluslararası meslek standartları temel alınarak hazırlanan,
- Öğrenme, ölçme-değerlendirme amacıyla kullanılan,
- Bireylerin mesleğini başarı ile icra etmesi için sahip olmaları gereken bilgi, beceri ve yetkinlikler ile bu bilgi, beceri ve yetkinlikleri kanıtlamaları için nasıl bir ölçme ve değerlendirme sürecinden geçmeleri gerektiğini açıklayan,
- MYK tarafından onaylanarak yürürlüğe giren teknik dokümanlardır.

Ulusal yeterlilikler, yeterlilik birimleri ve öğrenme çıktılarından oluşmaktadır.

Yeterlilik birimi; Ulusal yeterliliklerde zorunlu veya seçmeli olarak yer alan, bağımsız olarak ölçülebilen, transfer edilebilir yeterlilik bölümüdür.

Öğrenme çıktısı; herhangi bir öğrenme sürecinin (örgün, yaygın ve serbest) tamamlanmasından sonra bireyin elde ettiği bilgi, beceri ve yetkinliklerdir.

1.4. MESLEKİ GELİŞİM VE HAYAT BOYU ÖĞRENME

Hayat boyu öğrenme, bireyin bilgi ve becerilerini geliştirmek amacıyla hayatı boyunca katıldığı her türlü öğrenme etkinliğini kapsar. Hayat boyu öğrenme, okullar ile sınırlı kalmayan; evde, işte, hayatın her alanında gerçekleşebilen; öğrenmenin yaş, sosyal, ekonomik statü ve eğitim seviyesine bakılmaksızın herhangi bir engel olmadan sürdürülebileceğini gösteren temel kavramlardan biridir.

Hayat boyu öğrenme kavramı çağın ihtiyaçları doğrultusunda, hızla gelişen ve değişen sosyal ve kültürel hayattaki değişimlere ayak uydurabilmek amacıyla ortaya çıkmış, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde eğitim seviyesi ve istihdam koşulları açısından önemli bir gösterge hâline gelmiştir.

Hayat boyu öğrenmenin gelişmeye ve önem kazanmaya başlaması ile eğitim; zaman ve mekândan bağımsız hem okul eğitimini hem de okul dışı eğitimi kapsayan tüm eğitsel etkinliklerin temel bileşeni olarak ortaya çıkmıştır. Avrupa Birliği Komisyonu tarafından 2000 yılında açıklanan Hayat Boyu Öğrenme Memorandumunda aşağıda belirtilen altı temel stratejinin, hayat boyu öğrenmenin tanımlanması ve yaygınlaşmasında gerekli olduğuna değinilmiş ve 21. yüzyıldaki hayat boyu öğrenmenin genel çerçevesi belirlenmiştir:

- Herkes için yeni temel beceriler
- İnsan kaynaklarına daha fazla yatırım
- Eğitimde yeniliklerin ve yeni yöntemlerin geliştirilmesi
- Her türlü eğitime değer verilmesi/belgelendirilmesi
- Rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin yeniden gözden geçirilmesi

Eğitimin mümkün olduğunca öğrenenlere yakınlaştırılması ile erişim zorluğu olan kesimlere ulaşmak için bilgi iletişim teknolojilerinden yararlanma, yerel ve bölgesel merkezli girişimler için hayat boyu öğrenme yaklaşımı, çok amaçlı öğrenme merkezleri, öğrenen toplum için bilgi ağlarından yararlanma olarak belirlenmiştir.

1.5. İŞLETMELERDE BECERİ EĞİTİMİ, ÇIRAK, KALFA, USTA, USTA ÖĞRETİCİLİK KAVRAMLARI

İşletmelerde mesleki eğitim, mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumları öğrencilerinin eceri eğitimlerini işletmelerde, teorik eğitimlerini ise mesleki teknik eğitim okul ve kurumlarında veya işletme veya kurumlarca tesis edilen eğitim birimlerinde yaptıkları eğitim uygulamalarını,

Aday çırak, çıraklığa başlama yaşını doldurmamış ve çıraklık döneminden önce kendisine iş yeri ortamı tanıtılan, sanat ve mesleğinin ön bilgileri verilen kişiyi,

Çırak, çıraklık sözleşmesi esaslarına göre bir meslek alanında mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarını iş içinde geliştirilen kişiyi,

Öğrenci, işletmelerde, mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarında örgün eğitim görenleri,

Kalfa, bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarını kazanmış ve bu meslekle ilgili iş ve işlemleri ustanın gözetimi altında kabul edilebilir standartlarda yapabilen kişiyi,

Usta, bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarını kazanmış ve bunları mal ve hizmet üretiminde iş hayatınca kabul edilebilecek standartlarda uygulayabilen; üretimi planlayabilen; üretim sırasında karşılaşılabilecek problemleri çözümlayebilen; düşüncelerini yazılı, sözlü ve resim ile açıklayabilen; üretimle ilgili pratik hesaplamaları yapabilen kişiyi,

Usta Öğretici, ustalık yeterliğini kazanmış; aday çırak, çırak, kalfa ile mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumları öğrencilerinin iş yerindeki eğitiminden sorumlu; mesleki eğitim tekniklerini bilen ve uygulayan kişiyi ifade eder.

1.6. MESLEKİ EĞİTİM/STAJ SÖZLEŞMESİ BÖLÜMLERİ

1.6.1. İŞLETMELERDE MESLEKİ EĞİTİM VE STAJ

3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunu kapsamında bulunan il ve mesleklerde faaliyet gösteren iş yerleri, Bakanlıkça tespit edilecek illerde ve meslek dallarında on dokuz yaşından gün almamış kişileri çıraklık sözleşmesi yapmadan çalıştıramazlar. Mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarının örgün eğitim programlarından mezun olanlar ve kalfalık belgesi sahipleri bu hükmün dışında tutulur.

İş yeri sahibi, aday çıracı ve çıracı çalıştırmaya başlamadan önce bunların velisi veya vasisi veya reşit ise kendisi ile yazılı çıraklık sözleşmesi yapmak zorundadır. Çıraklık sözleşmesi; çıracın sözleşme süresi içinde reşit olması hâlinde, çıracın rızasıyla; iş yeri sahibinin değişmesi hâlinde yeni iş yeri sahibinin aynı mesleği sürdürüyorsa rızasıyla devam eder, aynı mesleği sürdürmüyorsa sözleşme feshedilir. Fesih halinde çıracın önceki çalışmaları geçerli olup yeni yapacağı çıraklık sözleşmesi ile çıraklık statüsünü devam ettirerek çıraklık süresini ve eğitimini tamamlar. Ders yılının sona erdiği tarihten yeni ders yılının ikinci haftası sonuna kadar okul müdürlüğüyle işletme yetkilileri arasında her öğrenci için ayrı olmak üzere Bakanlıkça belirlenen örneğine uygun işletmelerde mesleki eğitim sözleşmesi imzalanır. Mesleki eğitim merkezine ilk defa yerleştirilen öğrencilerin sözleşme imzalama sürecinin ders yılının başlamasını takip eden en geç iki ay içinde tamamlanması gerekir.

Sözleşme; işletmede yapılacak mesleki eğitimin/stajın esaslarını düzenlemek amacıyla okul/kurum müdürü, işveren veya işveren vekili ile öğrenci reşit ise kendisi, değilse yasal temsilcisi arasında üç nüsha düzenlenir. İmzalanan sözleşmenin birer nüshası taraflarda bulunur.

İşletmeler; öğrencilere teorik eğitim için okul müdürlüğünce düzenlenecek programa göre haftada iki gün ücretli izin vermekle yükümlüdürler. Mesleki eğitim merkezi öğrencilerinin teorik eğitim izni, 9'uncu sınıftan itibaren uygulanan programın özelliğine göre belirlenir.

Teorik ve uygulamalı eğitimlerinin tamamını okulda yapan öğrenciler, öğretim programlarıyla kazandırılması öngörülen mesleki bilgi, beceri, tutum ve davranışlarını geliştirmelerini, sektörü tanımalarını, iş hayatına uyumlarını, gerçek üretim ve hizmet ortamında yetişmelerini sağlamak amacıyla staj çalışması yapar.

Staj işletmelerde yaptırılır. Ancak sağlık ve engel durumu gibi nedenlerle okulda staj yapması gerekli görülenlerle yeterli özellik ve sayıda işletmenin bulunmaması durumunda staj, bir programa göre ilgili alan öğretmenlerinin gözetim ve denetiminde okulda da yaptırılabilir. Okulun özelliğine göre ders saatleri dışında alan/dalla ilgili yapılan üretim, tanıtım, hizmet ve benzeri çalışmalar staj kapsamında değerlendirilir.

Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları öğrencilerinin staj süresi 40 iş günüdür. Stajın 15 iş gününe kadar olan kısmı 10'uncu sınıfın sonunda yapılabilir.

1.6.2. TARAFLARIN GÖREV VE SORUMLULUKLARI

1.6.2.1. İŞLETMELERİN GÖREV VE SORUMLULUKLARI

Mesleki eğitim, staj ve tamamlayıcı eğitim yaptıracak işletmeler:

1. Öğrencilerin işletmede yapacakları mesleki eğitim, staj ve tamamlayıcı eğitim, bu eğitime katılacak öğrenci sayısı ve eğitimin uygulanışıyla ilgili esasları düzenleyen tutanağı işletme belirleme komisyonuyla birlikte imzalar ve eğitimi, çalışma takvimine uygun olarak yaptırır.

Mesleki eğitim, staj ve tamamlayıcı eğitim yaptıracak işletmeler:

2. Öğrencilerin işletmede yapacakları mesleki eğitim, staj ve tamamlayıcı eğitim, bu eğitime katılacak öğrenci sayısı ve eğitimin uygulanışıyla ilgili esasları düzenleyen tutanağı işletme belirleme komisyonuyla birlikte imzalar ve eğitimi, çalışma takvimine uygun olarak yaptırır.
3. Mesleki eğitimin, ilgili meslek alan/dalları öğretim programlarına uygun olarak işletme belirleme komisyonu tarafından belirlenecek yerde yapılmasını sağlar.
4. İşletmede mesleki eğitim, staj ve tamamlayıcı eğitim yapılacak alan/dalların her biri için öğrencilerin beceri eğitiminden sorumlu olmak üzere ustalık veya mesleki yeterliğe sahip ve iş pedagojisi eğitimi görmüş yeterli sayıda ve nitelikte usta öğretici veya eğitici personel görevlendirir. Özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler için okulla işbirliği yaparak gerekli tedbirleri alır.
5. Yeterli sayıda ve nitelikte usta öğretici veya eğitici personel bulunmaması durumunda okul müdürlükleriyle koordineli olarak açılacak iş pedagojisi kurslarına ilgili personelin katılımını sağlar.
6. Mesleki eğitim için gerekli olan temrin malzemesiyle araç gereci temin eder.
7. İşletmede mesleki eğitim, staj ve tamamlayıcı eğitim gören öğrenciye, 3308 sayılı Kanun'un 25'inci maddesinde belirtilen miktardan az olmamak üzere ödenecek ücret tutarı, ücret artışı ve diğer olanakları kapsayan eğitim sözleşmesini, öğrenci veya velisi okul müdürüyle birlikte imzalar.
8. Öğrencilerin devam durumlarını izleyerek devamsızlıklarını ve hastalık izinlerini iki iş günü içinde elektronik ortamda veya yazılı olarak ilgili okul müdürlüğüne bildirir.
9. Öğrencilerin ilgili döneme ait puan çizelgelerini, dönem sonundan beş gün önce kapalı zarf içinde ilgili okul müdürlüğüne teslim eder.
10. Öğrenciler tarafından tutulan iş dosyasını, istenmesi durumunda veya beceri sınavından önce puan çizelgesiyle birlikte ilgili okul müdürlüğüne teslim eder.
11. Öğrencilerin iş kazaları ve meslek hastalıklarından korunması, teşhis ve tedavileri için 6331 sayılı Kanun ve ilgili diğer mevzuat kapsamında gerekli önlemleri alır.
12. Öğrencilere telafi eğitimi süresince ve okulda yapılacak sınavlar için belirtilen günlerde ücretli izin verir.
13. Öğrencilere ara tatil, yarıyıl ve yaz tatili süresince toplam bir ay ücretli izin verir.
14. Öğrencilere bir ders yılı içinde devamsızlıktan sayılmak ve en çok devamsızlık süresini geçmemek üzere ilgili okul müdürlüğünün de görüşünü alarak ücretsiz mazeret izni verir.
15. Mesleki eğitim başladıktan sonra personel sayısının azalması durumunda da eğitime alınmış olan öğrencileri, mezun oluncaya kadar işletmede eğitime devam ettirir.
16. Öğrencilerin işletmede yapacakları mesleki eğitim, staj ve tamamlayıcı eğitim, bu eğitime katılacak öğrenci sayısı ve eğitimin uygulanışıyla ilgili esasları düzenleyen tutanağı işletme belirleme komisyonuyla birlikte imzalar ve eğitimi, çalışma takvimine uygun olarak yaptırır.

Mesleki eğitim, staj ve tamamlayıcı eğitim yaptıracak işletmeler:

17. Koordinatör olarak görevlendirilen öğretmenlerin görevlerini yerine getirmesinde gerekli kolaylığı sağlar, belirlenen tarihte görevine gelmeyen veya görevini usulüne göre yürütmeyen öğretmenleri okul müdürlüğüne bildirir.
18. Öğrenciler, günde sekiz saatten fazla, meslekleri dışındaki işlerle bağımsız olarak 6/4/2004 tarih ve 25425 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan Çocuk ve Genç İşçilerin Çalıştırılma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik hükümlerine aykırı işlerde çalıştırılmaz. Bunlar, personele sunulan ulaşım, yemek, il dışında mesleki eğitim, staj ve tamamlayıcı eğitim görenler için barınma gibi sosyal hizmetlerden yararlandırılırlar. Öğrenci ve öğretmenler personele sunulan ulaşım, yemek, il dışında mesleki eğitim, staj ve tamamlayıcı eğitim görenler için barınma gibi sosyal hizmetlerden yararlandırılır.

1.6.2.2. OKUL/KURUMLARIN GÖREV VE SORUMLULUKLARI

Öğrencilere, yaşına uygun asgari ücretin 3308 sayılı Kanun'da belirlenen tutarı kadar ödenecek ücret, ücret artışı ve diğer imkânlar konusunda öğrenci reşitse kendisi; değilse yasal temsilcisiyle birlikte işletmelerle eğitim sözleşmesini imzalar.

Eğitimin öğretim programına uygun olarak yürütülmesi ve okul-işletme arasında sürekli işbirliğini sağlamak amacıyla bir koordinatör müdür yardımcısıyla ilgili alandaki öğretmen, öğrenci, işletme sayısı ve işletmelerin okula uzaklıkları dikkate alınarak aynı alanın atölye ve laboratuvar öğretmenleri arasından yeterli sayıda koordinatör öğretmen görevlendirir, rehberlik eder ve denetler. Yönetici ve öğretmenlere, “İşletmelerde Meslek Eğitimi” adıyla verilecek ders göreviyle ilgili programı hazırlar ve millî eğitim müdürlüğünün onayına sunar.

İşletmelerde görevli eğitici personel/usta öğreticinin hizmet içi eğitiminde, okulun personel ve diğer imkânlarıyla yardımcı olur.

Eğitimde amaçlanan hedeflere ulaşılması için işletme yetkilileriyle iş birliği yaparak gerekli önlemleri alır. İşletme yetkilileriyle yapılan toplantılara başkanlık eder.

Okulda atölye, laboratuvar kurulmaması veya yeterli donanım bulunmaması hâlinde sektörle işbirliği çerçevesinde yapılan protokol kapsamında işletmelerin eğitim birimlerinde meslek/alan/dal derslerinin eğitim ve öğretimi için ilgili alanın atölye ve laboratuvar öğretmenini görevlendirir. Ayrıca uygulamalı derslerin eğitiminin işletmelerde yapılması hâlinde yüz yüze eğitim kapsamında ders okutmak üzere bu işletmelerde öğretmen görevlendirir.

Eğitimi yapılacak meslek alan/dallarıyla ilgili çerçeve öğretim programlarının ve öğrencilerin işletmede yaptıkları etkinliklerle ilgili formların ders yılı başında işletmelere verilmesini sağlar.

1.6.2.3. ÖĞRENCİLERİN GÖREV VE SORUMLULUKLARI

- İş yerinin şartlarına, kılık-kıyafet ve çalışma düzenine uymak
- Üretim ve hizmetle ilgili gizlilik gerektiren konular ile kişilere ait özel bilgileri başkalarıyla paylaşmamak
- Sendikal etkinliklere katılmamak
- Eğitime düzenli olarak devam etmek
- Mesleki eğitim ile ilgili iş dosyası tutmak
- Staja devam edenler için staj dosyası tutmak

İşletmede mesleki eğitim yaptığı günlerde devamsızlık yaptığı süreye ilişkin özür belgesi veya yazılı veli beyanını özür gününü takip eden en geç beş iş günü içinde okul/kurum müdürlüğüne teslim etmektir.

1.6.2.4. İŞVERENİN DEĞİŞMESİ

İşverenin değişmesi hâlinde, yeni işveren aynı mesleği/ üretimi sürdürüyorsa sözleşme yenilenir.

1.6.2.5. ÖĞRENCİNİN OKUL/KURUMUNUN DEĞİŞTİRMESİ

Öğrencinin aynı yerleşim yerinde okul/kurumunu değiştirmesi durumunda mesleki eğitimine aynı iş yerinde devam eder. Bu durumda, okul/kurum müdürlüğünce sözleşmenin yenilenmesi sağlanır.

1.6.2.6. SÖZLEŞMENİN FESHİ

- İş yerinin çeşitli sebeplerle kapatılması,
- İş yerindeki usta öğretici/eğitici personelin işten ayrılması ve iş yerinde başka usta öğretici/eğitici personelin bulunmaması,
- İş yeri sahibinin değişmesi hâlinde yeni iş yerinin aynı mesleği/ üretimi sürdürememesi,
- Öğrenciye bakmakla yükümlü olanın ikametini değiştirmesi nedeniyle öğrencinin ulaşımını sağlayamayacağına dair yazılı beyanı,
- Öğrencinin okul/kurum değiştirme veya örgün eğitim dışına çıkarma cezası alarak okul/kurumla ilişkisinin kesilmesi,
- Sağlık durumunun işletmedeki eğitimden olumsuz etkilenmesi,
- Öğretim yılı sonunda öğrencinin veya işletmenin durumunda değişiklik olması,
- İşletmelerde grev ve lokavt uygulaması olması,
- Deprem, yangın ve sel gibi afetler,
- Taraflardan birinin yükümlülüklerini yerine getirmemesi hâllerinde tek taraflı olarak feshedilir. Fesih durumu, sözleşmenin feshi tarihinden itibaren 3 iş günü içinde ilgili okul/kurum müdürlüğüne yazılı olarak bildirilir.

1.7. MESLEKİ EĞİTİM OKUL/KURUMLARINDA BELGELENDİRME

1.7.1. MESLEKİ EĞİTİM OKUL/KURUMLARINDA VERİLEN BELGELER

Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarından mezun olanlara, e-Okul sistemindeki kayıtlar esas alınarak bitirdikleri okul türüne göre diploma verilir. Bütün derslerden başarılı olmasına rağmen stajını tamamlamayanlara diploma düzenlenmez. Mesleki eğitim merkezi öğrencileri diploma alabilmek için ustalık belgesini almaya hak kazanmış olmanın yanında Bakanlıkça belirlenecek fark derslerini mesleki eğitim merkezlerinde düzenlenecek yüz yüze eğitim programları veya açık ortaöğretim kurumları yoluyla başarmak zorundadır. Bunların diplomaları fark derslerini tamamladıkları kurum tarafından ilgili mevzuatına göre düzenlenir. Anadolu meslek programından Anadolu teknik programına geçiş yapanların diplomalarında Anadolu meslek programında öğrenim gördükleri alan/dal isimleri yazılır. Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarından mezun olanların diplomalarına "Bu diploma sahibi 29/4/1992 tarihli ve 3795 sayılı Bazı Lise, Okul ve Fakülte Mezunlarına Unvan Verilmesi Hakkında Kanun'un 3'üncü maddesine göre eğitimini aldığı alan/dalda 'Teknisyen' unvanını kazanmıştır." ifadesi yazılır (Şekil 3).

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ DİPLOMASI

T.C. Kimlik No		Okulun bulunduğu İlç, İl	
Adı Soyadı	Okul numarası	Yabancı dili	
Baba adı	Diploma numarası	Diploma puanı	
Ana adı	Diploma tarihi	Öğrenim süresi	
Doğum yeri ve tarihi	Diploma güvence no		
Program türü	Alanı / Dalı		
Diplomayı veren okul:			

Anadolu Meslek Programı Öğrenimini öğretim yılında başan ile tamamladığından 3795 sayılı Kanunun 3'üncü maddesine göre öğrenimini gördüğü yer/ileri' de Teknisyen unvanına olarak bu diplomayı almaya hak kazanmıştır.

2006 sayılı Kanun uyarınca Devlet Kızları Döner Sermaye Müdürlüğü tarafından basdırılmıştır. Başka kurum ve kuruluşlarca basımı ve dağıtımı yasaktır.

DK STOK NO: 939 Öğ. Dip. Form:17-A

Devlet Kızları Döner Sermaye Müdürlüğü (1317) 066 22 01 ANKARA - 2020

Şekil 1.3: Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Diploması

Mesleki eğitim merkezi öğrencilerinden 11'inci sınıfın sonunda yapılan kalfalık sınavlarında başarılı olan ve başarısız dersi bulunmayanlara Kalfalık Belgesi, kalfalardan programlarında öngörülen teorik ve pratik eğitim süresi sonunda yapılan ustalık sınavlarında başarılı olanlara Ustalık Belgesi düzenlenir (Şekil 4-5).

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
KALFALIK BELGESİ

T.C. Kimlik No		Okul/Kurum İli/İlçesi	
Adı Soyadı		Okul/Kurum Adı	
Baba Adı		Meslek Alanı	
Ana Adı		Meslek Dalı	
Cinsiyeti		Belge Güvenlik No	
Doğum Yeri		Belge Tarihi	
Doğum Tarihi		Belge No	

Yukarıda açık kimliği yazılı 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'nun maddesindeki şartları taşıdığından kendisine bu belge verilmiştir.

Müdür Yardımcısı
Oda/Birlik Başkanı
Müdür

Şekil 1.4: Kalfalık Belgesi

T.C.			
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI			
USTALIK BELGESİ			
T.C. Kimlik No		Okul/Kurum İli/İlçesi	
Adı Soyadı		Okul/Kurum Adı	
Baba Adı		Meslek Alanı	
Ana Adı		Meslek Dalı	
Cinsiyeti		Belge Güvenlik No	
Doğum Yeri		Belge Tarihi	
Doğum Tarihi		Belge No	

Yukarıda açık kimliği yazılı 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'nun maddesindeki şartları taşıdığından kendisine bu belge verilmiştir.

Müdür Yardımcısı Oda/Birlik Başkanı Müdür

Şekil 1.5: Ustalık Belgesi

Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının dört yıllık programlarının 3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunu kapsamındaki alanlarından mezun olanlara Orta Öğretim Kurumları Yönetmeliği'nin 69'uncu maddesindeki diplomaların düzenlemesi ve teminine ilişkin esaslar çerçevesinde ustalık belgesinin yetki ve sorumluluklarını taşıyan, mesleklerinde bağımsız iş yeri açma belgesi verilir. Bağımsız İş yeri Açma Belgesi e-Okul sistemi üzerinden öğrencinin mezun olduğu okul müdürlüğünce düzenlenir. Bu belge 3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunu gereğince "Ustalık Belgesi"ne tanınan bütün hakları kapsar (Şekil 6).

T.C.			
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI			
İŞ YERİ AÇMA BELGESİ			
		Fotoğraf	
T.C. Kimlik No		Okul/Kurumun İli/İlçesi	
Adı Soyadı		Okul/Kurum Adı	
Baba Adı		Meslek Alanı	
Ana Adı		Meslek Dalı	
Cinsiyeti		Belge Güvenlik No	
Doğum Yeri		Belge Tarihi	
Doğum Tarihi		Belge No	
		Diploma Güvenlik No	
		Diploma Tarihi	

Yukarıda açık kimliği yazılı, 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'nun 30 uncu maddesindeki şartları taşıdığından kendisine bu belge verilmiştir.

Okul/Kurum Müdür Yardımcısı Okul/Kurum Müdürü

Açıklama: Bu Belge; 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu gereğince "Ustalık Belgesi"ne tanınan bütün hakları kapsar.

Şekil 1.6: İş Yeri Açma Belgesi

Ustalık veya iş yeri açma belgesine sahip olanlar ile en az ön lisans seviyesinde mesleki eğitim almış olanlar, okul ve kurumlarca açılan iş pedagojisi kursuna katılabilirler. İş pedagojisi kursu uzaktan eğitim yolu ile de düzenlenebilir ve sınavları e-Sınav şeklinde yapılabilir. Kursu başarı ile tamamlayanlara usta öğreticilik belgesi verilir. Usta öğreticilik belgesi; ustalık belgesi, iş yeri açma belgesi veya en az ön lisans diploması ile birlikte kullanılır (Şekil 7).

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI USTA ÖĞRETİCİLİK BELGESİ			
T.C. Kimlik No		Okul/Kurum İli/İlçesi	
Adı Soyadı			
Baba Adı		Okul/Kurum Adı	
Ana Adı			
Cinsiyeti		Belge Güvenlik No	
Doğum Yeri		Belge Tarihi	
Doğum Tarihi		Belge No	

Yukarıda açık kimliği yazılı 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'nun maddesindeki şartları taşıdığından kendisine bu belge verilmiştir.

Okul/Kurum Müdür Yardımcısı Okul/Kurum Müdürü

Açıklama: Bu belge, Ustalık / İş Yeri Açma Belgesi veya en az Ön Lisans Diploması ile birlikte kullanılır.

Şekil 1.7: Usta Öğreticilik Belgesi

Mesleki ve teknik ortaöğretim programlarından mezun olanlardan isteyenlere Türkiye Yeterlilik Çerçevesi kapsamında öğrenim süresince kazandıkları temel yeterlilikler hakkında bilgiler içeren Europass sertifika/diploma ekiyle alınan ve başarılan dersleri, modülleri, kredilerini ve mesleki eğitim gördüğü/stajını yaptığı işletmenin adını gösterir belge düzenlenir.

1.7.2. ÖNCEKİ ÖĞRENMELERİN TANINMASI VE DENKLİK

Mesleki eğitim sisteminde bireyin örgün, yaygın ve/veya serbest öğrenmeler yoluyla edindiği bilgi, beceri ve yetkinliklerin kalfalık ve ustalık eğitiminde denkliği yapılır. Önceki öğrenmenin tanınması ile ilgili belgelendirme, 3308 sayılı Kanun kapsamındaki alan/dallarda yapılır. Bu kapsamda yapılan denklik sonucunda kalfalık ve ustalık sınavına girmeye hak kazananların sınavları; yılda iki defadan az olmamak üzere Bakanlıkça belirlenecek takvime göre yapılır. Bakanlığın belirlemiş olduğu takvime göre şubat, nisan, haziran, ağustos, ekim ve aralık aylarında olmak üzere yılda 6 defa sınav yapılmaktadır.

1.7.3. KALFALIK VE USTALIK SINAVLARI İÇİN BAŞVURU KRİTERLERİ

Önceki öğrenmelerin tanınması kapsamında kalfalık/ustalık sınavlara başvuru yapabilmek için en az 22 yaşını bitirmiş, ilköğretim okulu mezunu veya ortaokul/imam hatip ortaokulu öğrenimini tamamlamış olmak gerekir. 1996/1997 eğitim öğretim yılı ve daha önceki yıllarda ilkokulu bitirmiş olanların değerlendirme işlemleri ilkokul diploması ile yapılır.

İlkokulu bitirmeden ayrılmış olanlar ile ilköğretim okulu veya ortaokul/imam hatip ortaokulu mezunu olmayanların açık öğretim ortaokuluna kayıt olmaları hâlinde başvuruları kabul edilir.

Önceki öğrenmelerin tanınması ve denklik başvurusunun mesleki eğitim merkezi programı uygulayan okul/kurum müdürlüklerine sınav döneminin başlangıcından en az bir ay öncesine kadar yapılması gerekir.

Mesleği ile ilgili bir işte çalıştığını Sosyal Güvenlik Kurumundan veya e-Devlet'ten alınacak iş yeri unvan listeli prim dökümü veya BAĞ-KUR hizmet belgesi ile birlikte vergi dairesinden onaylı vergi mükellefiyet belgesi,

Mesleki ve teknik eğitim veren örgün veya yaygın eğitim okul ve kurumları ile 5580 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'na göre açılmış kurumlardan veya yurt dışından alınan belgeler,

Fiili askerlik veya mahkûmiyet süresi içinde alınan mesleki eğitime ilişkin belgeler ile belgelendirmek suretiyle mesleki eğitim merkezi programı kapsamında bulunan bir meslek alan/dalında öğrenme kazanımlarına sahip olduğunu beyan edenler kalfalık sınavlarına alınır.

Kalfalık yeterliğini kazanmış olup mesleklerinde en az beş yıl çalışmış olduğunu beyan edip Sosyal Güvenlik Kurumundan veya e-Devlet'ten alınacak iş yeri unvan listeli prim dökümü veya BAĞ-KUR hizmet belgesi ile birlikte vergi dairesinden onaylı vergi mükellefiyet belgesi ile belgelendirenler ustalık sınavlarına alınır.

Başvuru tarihinde mesleklerinde en az beş yıl çalışmış olduğunu beyan edip Sosyal Güvenlik Kurumundan veya e-Devlet'ten alınacak iş yeri unvan listeli prim dökümü veya BAĞ-KUR hizmet belgesi ile birlikte vergi dairesinden onaylı vergi mükellefiyet belgesi ile belgelendirenler, öncelikle kalfalık sınavlarına alınır. Bunlardan başarılı olanlar, kalfalık belgesini almaya hak kazandıkları dönemden sonra açılacak ilk ustalık sınavlarına alınır.

Mesleki açık öğretim lisesi yüz yüze eğitimi tamamlama belgesi, dördüncü seviye yaygın eğitim kurs bitirme belgesi veya kurs/kurslar süresi en az 756 saat olan yaygın eğitim kurs bitirme belgesine sahip olup başvuru yapanlar ilgili alan/daldan ustalık beceri sınavına alınır.

1986-1987 eğitim öğretim yılından itibaren üç yıl süreli mesleki ve teknik ortaöğretim programlarından mezun olup başvuru yapanlar, diplomasında yazılı olan bölüm/alan ile ilgili olarak mesleki eğitim merkezi programı kapsamındaki bir meslek dalından ustalık beceri sınavlarına alınır.

Ustalık belgesine sahip olup aynı alanda farklı bir daldan ustalık sınavına katılmak için başvuru yapanlar, fark derslerinin teorik sınavları ile ustalık beceri sınavına alınır.

MYK Mesleki Yeterlilik Belgesi sahibi kişilerin hâlinde üçüncü seviye MYK Mesleki Yeterlilik Belgesi'ne sahip olanlar kalfalık sınavına, dördüncü veya daha üst seviye MYK Mesleki Yeterlilik Belgesi'ne sahip olanlar ustalık sınavına alınır.

Mesleki ve teknik ortaöğretim programlarından 1985-1986 eğitim öğretim yılı sonuna kadar mezun olanlara diplomasında yazılı olan meslekleri ile ilgili olarak mesleki eğitim merkezi programı kapsamındaki bir meslek dalından bir defaya mahsus olmak üzere Kanun'un geçici 1/b-2 maddesi kapsamında doğrudan ustalık belgesi düzenlenir.

Kanun kapsamına alınmadan önce Bakanlık ve meslek odaları iş birliğiyle verilmiş olan kalfalık ve ustalık belgeleri; ilgili meslek odalarından alınacak resmî yazı ile doğrulanması hâlinde Kanun'un 35'inci maddesi kapsamında dengi belgelerle değiştirilir.

Yurt dışındaki mesleki eğitim kuruluşlarından kalfalık, kalifiye işçilik veya bunlara eşdeğer mesleki yeterlilik belgesi alanlara kalfalık belgesi, ustalık belgesi veya buna eşdeğer mesleki yeterlilik belgesi alanlara da ustalık belgesi Kanun'un 35'inci maddesi kapsamında doğrudan verilir.

Hizmet değerlendirmesinde 18 yaşın altındaki hizmetler göz önünde bulundurulmaz.

ETKİNLİK-1

Mesleki eğitimin amaçlarını, belgelendirme politikalarını, mesleki eğitimde yer alan kavramları araştırınız.

UYGULAMA FAALİYETİ 1

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alınız.

1. Mesleki eğitim ilkelerinin meslek hayatına etkilerinin değerlendirmesini yapınız.
 2. İşletmelerde beceri eğitim/staj sözleşme bölümlerini açıklayınız.
- İşlem basamaklarını yaparken tablodaki önerileri dikkate alınız.

1. İşlem Basamağı	Konuya ilişkin bölümü tekrar edebilirsiniz.	
2. İşlem Basamağı	Konuya ilişkin bölümü tekrar edebilirsiniz.	Kısa notlar olarak çalışmanız kalıcı öğrenmeyi sağlayacaktır.